

Gmina Godów
ul. 1 Maja 53 44-340 Godów
tel. 032 476 50 65; fax. 032 47 65 100

RAPORT Z PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GODÓW

Data opracowania: marzec 2019r.

1. Cel przygotowania raportu oraz podstawa prawna jego sporządzenia

Raport z wykonania Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Godów powstał w wyniku realizacji obowiązku określonego w art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2018r., poz. 799 ze zm.). Zgodnie z zapisem ustawowym organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty z wykonania gminnego programu ochrony środowiska, które przedstawia radzie gminy.

„Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Godów” podlegająca raportowaniu została przyjęta 28 czerwca 2010r. Uchwałą Rady Gminy Godów o nr XLII/386/10, kolejna Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Godów, która w niewielkiej części podlega ocenie, to program przyjęty w dniu 27 października 2014r., uchwałą Rady Gminy Godów nr L/402/14.

Program ochrony środowiska stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej Gminy. W uchwalonym przez Radę Gminy dokumencie określono priorytety, do których należą między innymi:

- ochrona gleb i powierzchni ziemi ,
- gospodarka wodno-ściekowej,
- gospodarka odpadami,
- ochrona powietrza atmosferycznego,
- ochrona przed hałasem, promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ochrona przyrody i edukacja ekologiczna,

Działania, o których mowa powyżej pogrupowano i podzielono na cele długoterminowe do roku 2016 oraz krótkoterminowe, obejmujące lata 2009 - 2012. Kolejna aktualizacja objęła kolejne lata, dla celów krótkoterminowych do 2017r., natomiast dla długoterminowych do roku 2021. W ramach ww. celów wyszczególniono szereg zadań proekologicznych, w tym zadań własnych i zadań koordynowanych.

Zadania własne są zadaniami finansowanymi w całości lub częściowo ze środków gminy, natomiast zadania koordynowane są przedsięwzięciami finansowanymi ze środków przedsiębiorstw i ze środków zewnętrznych (podlegających bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim lub centralnym) realizowanymi na terenie gminy przez inne podmioty lecz uzgadniane i opiniowane przez Gminę.

Realizacja zadań ujętych w Programie uzależniona jest w szczególności od sytuacji finansowo - ekonomicznej gminy oraz od możliwości pozyskania środków finansowych.

Celem opracowywanego raportu jest przedstawienie stopnia realizacji zadań własnych i koordynowanych określonych w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Godów w latach 2015-2016.

Do przygotowania niniejszego raportu wykorzystano informacje będące w posiadaniu :

- Urzędu Gminy Godów,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Śląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych - Biura Terenowego w Raciborzu,
- Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Wodzisławiu Śląskim,
- Powiatowego Zarządu Dróg w Wodzisławiu Śląskim,
- Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Wodzisławiu Śląskim
- Jastrzębskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Jastrzębiu Zdroju,
- przedsiębiorstw posiadających zezwolenia na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych oraz firmy wywozowej prowadzącej zbiórkę odpadów komunalnych na terenie gminy od nieruchomości zamieszkałych w ramach zawartej umowy.

2. Krótka charakterystyka gminy na koniec 2018 r.

Gmina Godów pod względem ukształtowania geograficznego jest częścią Wyżyny Śląskiej i stanowi środkową część Kotliny Raciborsko-Oświęcimskiej

Część północna i środkowa gminy należy do Płaskowyżu Rybnickiego (-341.15) makroregionu Wyżyna Śląska (-341.1), a jej część południowa do makroregionu Kotliny Ostrawskiej (-452.1). Cała Kotlina

Ostrawska z wyjątkiem niewielkiego fragmentu w Gminie Godów należy do Czech.

Przez gminę przebiega prawoboczna część doliny Piotrówki, a na jej odcinku zachodnim, prawoboczna część doliny Olzy. Dolina Piotrówki i Olzy stanowi obszar, który wymaga szczególnej ochrony, aby nie zakłócić równowagi przyrodniczej (przede wszystkim nie zwiększać tendencji okresowych wylewów).

Tak więc położenie gminy jest urozmaicone i skontrastowane na tereny wyniesione na pofałdowanym Płaskowyżu Rybnickim i na obniżone na płaskiej Kotlinie Ostrawskiej.

Gmina Godów jest położona w południowo-zachodniej części województwa śląskiego. Z południa graniczy z Czechami, z zachodu z gminą Gorzyce, od północy sąsiaduje z Wodzisławiem Śląskim i Mszaną, zaś od wschodu z Jastrzębiem Zdrój.

W jej skład wchodzi siedem sołectw :

Godów, Gólkowice, Krostoszowice, Łaziska, Podbucze, Skrbeńsko, Skrzyszów.

Łączna powierzchnia gminy wynosi 3808 ha i zamieszkuje ją 13520 osób.

Wzdłuż całej południowej granicy gminy Godów przebiega granica państwa z Republiką Czeską.

Część północna i środkowa omawianego terenu należy do terenów wyniesionych, pofałdowanych tworzących krajobraz pagórkowaty. Część południowa jest obniżona i tworzy krajobraz równinny. Na terenach wyniesionych są znaczne różnice wysokości względnych, a spadki są znaczne, średnie i dosyć wysokie. Deniwelacja całego obszaru wynosi 80 m, od 279,0 m n.p.m. w Krostoszowicach i Skrzyszowie (blisko granicy północnej obu tych sołectw), do 199,0 m n.p.m. przy Olzie przy jej granicy z Czechami.

Gmina Godów znajduje się w tzw. nizinie nadolzańskiej z jednej strony, która jest zlewiskiem czterech głównych rzek w gminie, takich jak Olza, Leśnica, Szotkówka, Piotrówka.

Granicę gminy i jednocześnie państwa z Republiką Czeską stanowi rzeka Olza do której wpadają pozostałe rzeki, tzn. Piotrówka, Leśnica, Szotkówka. Rzeki te wzięły nazwy od miejscowości przez które przepływają , lub w których mają swoje źródła. Są to:

Potok Piotrówka od miejscowości niegdyś Piotrowice, zaś Szotkówka od starej osady Szotkowice, a Leśnica od lasów, przez które kiedyś płynęła a, które gęsto otaczały jej źródło. Olza zaś nosi prastarą nazwę, którą dawniej pisano i wymawiano "Oldza". Rzeka ta wypływa w kierunku północno-wschodnim od Koniakowa, zaś jej źródła znajdują się na południowych stokach Gańczorki, na wysokości ok. 870 m n.p.m.

Rzeki te tworzą czworobok i w okresie wiosennych roztopów stanowią istotne zagrożenie powodziowe dla całej gminy.

2.1. Budowa geologiczno – morfologiczna

Na obszarze gminy występują szczególne warunki górnicze. Utwory karbonu - piaskowce, łupki i węgiel występują najbliżej powierzchni w północno-wschodniej części gminy. Są to nadgraniczne tereny sołectw Skrzyszów i Krostoszowice. Ten fragment terenu należy do obszaru górniczego kopalni "JSW S.A.". Jednak, na tych obszarach nie występują , tzw. szkody górnicze, czyli osiadanie terenu.

Sołectwa Krostoszowice i Skrzyszów wchodzi w skład istniejących obszarów górniczych Polska Grupa Górnicza S.A. w Katowicach i „JSW S.A.” w Jastrzębiu Zdroju. Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Okręgowego Urzędu Górniczego w Rybniku, na terenie gminy Godów zostały wyznaczone trzy tereny górnicze:

- „Wilchwy” – złożę węgla kamiennego i metanu jako kopaliny towarzyszącej,
- „Jastrzębie I” – złożę węgla kamiennego i metanu jako kopaliny towarzyszącej,
- „Godów II” – złożę kruszywa naturalnego – piasku.

Ujemnym skutkiem działalności górniczej jest składowanie skały płonnej. W gminie występują dwa składowiska: jedno w Krostoszowicach i drugie w Skrzyszowie, którego połowa obszarów została zrehabilitowana, natomiast pozostała część pozostała niezrehabilitowana, jednak decyzją Starosty

Wodzisławskiego z dnia 04.12.2012 o nr WGN.6122.0033.2012 obowiązek rekultywacji został zniesiony. Oba składowiska wpływały negatywnie na stan środowiska naturalnego, naruszając jego równowagę przyrodniczą. Dzięki rekultywacji składowiska w Krostoszowicach, nastąpiło ograniczenie jego negatywnych oddziaływań na przyrodę. Wyniki tych zabiegów są bardzo zadowalające. Na składowisku w Skrzyszowie została przeprowadzona rekultywacja techniczna polegająca na niwelacji terenu, jednak związku ze zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w gminie Godów i utworzeniem terenów usługowych i produkcyjnych na terenie byłego składowiska, dalsza jego rekultywacja w kierunku leśnym nie mogła być prowadzona i został zniesiony obowiązek rekultywacyjny na danym terenie.

Teren gminy Godów bogaty jest także w surowce skalne. Występują tu wszystkie pospolite ich kategorie, tzn.

- 1) krzemionkowo-okruchowe
- 2) iły
- 3) skały węglanowe

Jednak, ze względu na występowanie tych surowców na znacznych głębokościach, ich wydobycie jest nieopłacalne. Tylko piasek i żwir w kilku miejscach tworzy złożę przy samej powierzchni gdzie jest eksploatowane (piaskownia w Skrzyszowie). Pozostałe, większe takie jak Piaskownia w Godowie są już wyeksploatowane.

Na całym obszarze gminy również są liczne, lecz bardzo małe wyrobiska (czy usypiska) piasku i gliny, które były eksploatowane na potrzeby lokalne.

2.2. Gleby - charakterystyka i typifikacja

Obszar Gminy Godów wyróżnia się występowaniem następujących typów gleb:

- 1) brunatne wylugowane i kwaśne
- 2) bielicowe i pseudobielicowe
- 3) mady

Występują tu głównie gleby brunatne wylugowane i kwaśne. Zostały one wykształcone z piasków gliniastych lekkich i słabo gliniastych oraz glin lekkich. Ich wartość rolnicza, w porównaniu z glebami brunatnymi, jest niższa – ze względu na wylugowanie z wierzchnich warstw związków zasadowych. Odczyn ich waha się w granicach pH od 3,6 do 7,2. Większość z nich (65%) charakteryzuje się odczynem bardzo kwaśnym i dlatego wymagane jest ich wapnowanie.

Gleby bielicowe i pseudobielicowe zajmują mniejszą powierzchnię. Gleby te powstały z glin lekkich, średnich oraz piasków gliniastych lekkich. Gleby wytworzone z glin są glebami dobrymi i średnio dobrymi. Na ogół charakteryzują się również dobrymi stosunkami wodno-powietrznymi. Gleby bielicowe powstałe z piasków gliniastych lekkich są przeważnie zbyt przepuszczalne i za suche, ubogie w składniki pokarmowe. Odczyn ich zawiera się w granicach pH = 3,9 – 6,7. Większość z nich (88%) charakteryzuje się odczynem bardzo kwaśnym i kwaśnym.

Występujące na tym terenie mady powstały z glin średnich lub ciężkich oraz utworów pyłowych ilastych. Charakteryzują się odczynem bardzo kwaśnym; zakres pH waha się w granicach 4,0 - 7,0. Ich profil glebowy w dużej mierze zależy od składu mechanicznego, oraz struktury zawartości próchnicy. Czynniki te w znacznym stopniu wpływają na fizyczne właściwości gleby.

2.3. Cieki i zbiorniki wodne

Gmina Godów jest położona na paśmie wzgórz o przebiegu równoleżnikowym. Jej obszar należy w I rzędzie do zlewni Odry, w II rzędzie do zlewni Olzy, w III rzędzie do zlewni Piotrówki, Szotkówki i małych bezimiennych cieków wypływających z Łazisk, w IV rzędzie do zlewni Leśnicy i innych bezimiennych dopływów cieków poprzedniego rzędu, w V rzędzie głównie do cieków okresowych dopływów IV rzędu. Dwie z nich należą do rzek granicznych, są to : Piotrówka i Olza.

W budowie geologicznej, najgłębiej zalegają skały górnego karbonu z węglem kamiennym. Wyżej

znajdują się grube pokłady ilów mioceńskich pochodzenia morskiego z wkładami soli, gipsu i siarki oraz przesycone solankami chlorkowo-sodowo-bromkowo-jodowymi. Wierzchnie warstwy stanowią gliny zwałowe moreny dennej i utwory lessopodobne kumulacji eolicznej z okresu plejstocenijskiego.

Warstwy wodonośne występują na ograniczonych przestrzeniach oraz wykazują niewielką miąższość.

Na całym obszarze gminy występują przemienne grunty makroporowate, utwory lessowate (kategoria gruntowa 16), które przeważają oraz grunty piaszczysto-żwirowe (kategoria gruntowa 14). Nośność tych gruntów wynosi 1,5-2,0 kg/cm², I poziom wody wynosi 2,0 m ppt. Grunty piaszczyste mają na ogół nieco większą nośność i głębszy I poziom wody gruntowej poza tym odznaczają się większym stopniem tzw. suchości podłoża, stąd na ogół korzystniejsze dla lokalizacji obiektu kubaturowego. W dolinach większych cieków występują grunty piaszczysto-madowe o mało korzystnych warunkach budowlanych - małej nośności (1,0 kg/cm²) i I poziomie wody gruntowej 1-1,5 m ppt.

Wody występujące w gminie są najczęściej zdatnymi do picia, chociaż sporadycznie obserwuje się podwyższoną zawartość kationów żelaza oraz związków azotu.

W gminie znajdują się także zbiorniki wodne, lecz nie występują pochodzenia naturalnego. Zbiorniki te to głównie stawy hodowlane, i jest ich zaledwie kilkanaście, od najmniejszych liczących 0,034 ha po dużo większe, liczące od 0,15 ha do 0,30 ha. Większość wód w tych akwenach cechuje wysoki stopień eutroficzności. Wynika to głównie z ich położenia. Są one najczęściej usytuowane w pobliżu pól uprawnych.

2.4. Zagrożenie wód

Woda cieków rodzimych, w tym nawet ciek wypływającego spod hałdy skały płonnej w Skrzyszowie jest optycznie czysta, choć być może jest również w niewielkim stopniu zanieczyszczona chemicznie i bakteriologicznie. Badania czystości wód wypływających z obszarów gminy nie są prowadzone systematycznie. Z dużych cieków, nierodzimych nie można wskazać cieków o wodach zadowalającej jakości. Wszystkie wody prowadzone przez rzeki: Olza, Piotrówka, Szotkówka i Leśnica są zanieczyszczone w stopniu pozaklasowym. Cechują się IV i V klasą jakości wód i wpływają już na obszar gminy jako mocno zanieczyszczone. Mimo wprowadzenia racjonalnej gospodarki ściekowo - odpadowej przez Urząd Gminy i prowadzonej kontroli wód przez stacje SANEPID i WIOŚ, główne dopływy Olzy tj. Piotrówka, Szotkówka i Leśnica pozostają zanieczyszczone.

Głównym źródłem zanieczyszczeń tych wód są ścieki gospodarczo-bytowe z dużą zawartością detergentów i innych środków piorących stosowanych na szeroką skalę, co wiąże się bezpośrednio z niedostatecznym skanalizowaniem gminy i sporadycznym odprowadzaniem ścieków bezpośrednio do rowów melioracyjnych. Istotnym czynnikiem zanieczyszczającym są również wody opadowe, które cechują się znaczną zawartością związków siarki i azotu na skutek ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza tymi związkami.

Wody i ciek wodne zanieczyszczane są poprzez bezpośrednią działalność człowieka w zakresie rolnictwa, do gleb wprowadzane są duże ilości środków toksycznych dla środowiska przyrodniczego, jak np. środki ochrony roślin (pestycydy), chwastobójcze (herbicydy), grzybobójcze (fungicydy). Jednakże skażenia chemiczne wód na terenie gminy nie są aż tak bardzo znaczne i nie są głównym ich źródłem.

Wody nierodzimych, głównych i dużych cieków, płynących przez teren gminy są w sposób widoczny zanieczyszczone, natomiast wody gruntowe głębszych warstw wodonośnych - nieznacznie.

2.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Na koniec roku 2018 z ok. 3637 budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, 3450 jest podłączonych do sieci wodociągowej, stanowi to 94,86% ogółu budynków. Natomiast 2167 budynków jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej co stanowi to 59,58 % ogółu budynków.

Źródłem zaopatrzenia w wodę pitną z sieci wodociągowej Gminy Godów jest zbiornik w Goczałkowicach, oddalony od północno-wschodniej granicy Gminy o 40 km. Woda dostarczana jest do wszystkich sołectw za pomocą rurociągu tranzytowego o średnicach od Ø 160 do Ø 200.

Do sieci podłączone są dodatkowo gminy Gorzyce i Wodzisław Śląski.

Całkowita długość sieci wodociągowej w Gminie Godów wynosi 86,25 km natomiast ilość wykonanych pod koniec 2018 roku przyłączy wynosi 2,14km. Właścicielem i administratorem sieci wodociągowej na terenie Gminy Godów są:

- 1) Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wodzisławiu Śląskim, obsługującym wszystkie sołectwa gminy,
- 2) Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A. – dla sieci zasilającej ok. 33 budynków na terenie sołectwa Gołkowice.

Na terenie nie objętym zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę mieszkańcy korzystają z własnych ujęć.

Przez teren gminy Godów przebiegają rurociągi wody przemysłowej, administrowane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji w Jastrzębiu Zdroju. Są to:

- a) wodociąg ujęcia w Godowie, o średnicy $\varnothing$ 500 mm i $\varnothing$ 450 mm. Jego trasa przebiega przez sołectwo Godów i sołectwo Skrzyszów, z odgałęzieniem $\varnothing$ 200mm przebiegającym przez Skrzyszów i Krostoszowice
- b) wodociąg wód słonych „OLZA” o średnicy $\varnothing$ 800 mm, przebiegający przez sołectwo Krostoszowice.

Całkowita długość istniejącej kanalizacji sanitarnej wynosi 113,02 km.

Łącznie w gminie Godów podłączono do kanalizacji sanitarnej 2167 budynków na ogólną liczbę 3637. Siecią kanalizacyjną objętych jest 59,58% budynków, co w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym, ilość przyłączy została zwiększona. Długość nowych przyłączy indywidualnych (5,72 km) potwierdza fakt, że gmina Godów jest w średnim stopniu skanalizowana.

2.6. Ludność

Gminę Godów na stałe zamieszkiwało w 2018 roku - 13520 osób (dane U.G. Godów na dzień 31.12.2018r.). Należy ona do gęściej zaludnionych obszarów wiejskich województwa śląskiego.

Zróżnicowanie gęstości zaludnienia w poszczególnych sołectwach przedstawia się następująco (osób/ha):

- Godów	- 1894 osób/ 485 ha	= 3,91
- Gołkowice	- 3975 osób/ 946 ha	= 4,20
- Krostoszowice	- 1043 osób/ 267 ha	= 3,91
- Łaziska	- 1744 osób/ 775 ha	= 2,25
- Podbucze	- 207 osób/ 59 ha	= 3,51
- Skrzyszów	- 3674 osób/ 1152 ha	= 3,19
- Skrbeńsko	- 983 osób/ 119 ha	= 8,26

Liczba mieszkańców Godowa wykazuje tendencję wzrostową w porównaniu z ubiegłymi latami.

Tabela nr 1 Liczba mieszkańców Gminy Godów na stałe zameldowanych

Sołectwo	Liczba ludności			
	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018
Godów	1919	1894	1879	1894
Gołkowice	3884	3904	3953	3975
Krostoszowice	1027	1043	1044	1043
Podbucze	205	208	212	207
Łaziska	1735	1730	1738	1744
Skrbeńsko	949	974	971	983
Skrzyszów	3666	3676	3669	3674
Razem	13385	13429	13466	13520

Notowany od początku lat 80-tych spadek przyrostu naturalnego doprowadził po 1990 roku do powstania ubytku naturalnego w ówczesnym województwie katowickim, kiedy to liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń. Podczas gdy ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego szczególnie ostro wystąpił w miastach. Jednak na terenie Gminy Godów obserwuje się łagodny wzrost populacji, związany jest on z migracją mieszkańców miast do okolicznych wiosek.

2.7. Lasy

W pierwotnym krajobrazie badanej gminy panowały puszcze w których na terenach wyniesionych rosły mezofilne, a w dolinach higrofilne lasy liściaste. W lasach mezofilnych dominowały grądy - czyli zbiorowiska dębowo-lipowo-grabowe, które od początku średniowiecza były intensywnie trzebione na rzecz użytków rolniczych i pod budownictwo. Zachowały się one tylko na terenach silnie urzeźbionych oraz w związku z tym trudnych do zagospodarowania. W dolinach rzek i mniejszych cieków wodnych występowały niegdyś lasy łąkowe, które na terenach zagospodarowanych wycięto i zamieniono w wilgotne, produktywne łąki kośne, zaś na miejscach niewykorzystanych rolniczo ukształtowały się zastępcze zbiorowiska łąk bagiennych i podmokłych, głównie zespół wierzbówki błotnej i bodziska błotnego *Filipendulo-Geranium* i inne. W lasach drzewa osiągają wysokość 20 - 24 m, zwarcie koron wynosi przeciętnie 60 - 90 %.

2.8. Pomniki przyrody (ożywionej i nieożywionej) i inne formy ochrony przyrody

Niektóre płaty roślinności są objęte szczególną ochroną, np. tereny rezerwatów przyrody czy lasy wodochronne. Na terenie gminy Godów dotąd nie wydzielono takich obszarów.

Jak już wspomniano na obszarze gminy nie ma obszarów szczególnie chronionych. Przyczyna być może tkwi w tym, że na 3208 ha terenów zielonych (roślinnych) oraz leśnych aż 83,6 % stanowi rolnicza przestrzeń produkcyjna. Procesy przyrodnicze przebiegają na tych terenach przy bardzo dużej ingerencji typu gospodarczego (agrotechnika, nawożenie).

Jedynie ok. 16,4 % (526 ha) to tereny o małej ingerencji. Należą do nich lasy (310 ha), grunty zadrzewione i zakrzewione (130 ha) oraz o samodzielnym przebiegu procesów przyrodniczych - czyli nieużytki (86 ha). Do ogólnej wielkości terenów roślinnych nie zaliczono roślinności związanej z wodami - stojącymi o łącznej powierzchni 13 ha i płynącymi - 23 ha, a także rowami - 7 ha oraz użytkami kopalnymi - 4 ha (łącznie - 47 ha). Terenów zajmowanych przez naturalną roślinność jest jednak mało. Mimo tak znacznego odkształcenia przyrody można wskazać niektóre tereny, które kwalifikują się do otrzymania statusu szczególnej ochrony, są to np. Tereny zieleni parkowej w Godowie i w Łaziskach. Obiekty te nie kwalifikują

się jednak do otrzymania statusu formy ochrony jakie wyróżnia Ustawa (np. pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego czy też zespołu przyrodniczo-krajobrazowego). Należy również rozważyć status szczególnie chronionego lasu wodochronnego dla kompleksu leśnego w *Żabkowie*. Spośród występujących na Płaskowyżu Rybnickim i w Kotlinie Ostrawskiej tzw. węzłów ekologicznych, można niektóre z nich przedstawić do rozpatrzenia jako użytki ekologiczne. Ustanowienie obszarów szczególnie chronionych jest bardzo ważne. Na tych terenach, ustawowo ograniczających ingerencję człowieka, procesy przyrodnicze będą mogły przebiegać swobodnie i oddziaływać na poprawę żywotności sąsiadujących z nimi zespołów roślinnych, zachowujących jeszcze znaczny stopień naturalności. Z punktu widzenia środowiska przyrodniczego są to tereny cennych zespołów roślinnych – łąki, pastwiska, wrzosowiska, bagna itp. Takie procesy zachodzą na wymienionych wyżej nieużytkach, lecz mogą one być w każdej chwili przerwane przez ingerencję człowieka. Należy jeszcze dodać, że te “nieużytki” nie są objęte rolniczą przestrzenią produkcyjną.

W granicach gminy wyznaczono 1 pomnik przyrody oraz jeden kompleks przyrody ożywionej:

- 2/GOD Buk pospolity przy ulicy Leśnej w Łaziskach,
- ustanowiono ochronę przyrody ożywionej w dniu 25 października 2012r. na kompleks drzew przy kościele parafialnym w Łaziskach

2.9. Hałas oraz zanieczyszczenia pyłowe - jako czynniki zagrażające zdrowiu mieszkańców

Gmina Godów cechuje się zwartą zabudową, większość gospodarstw domowych znajduje się przy głównych trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu samochodowego gdzie do emisji przemysłowych dochodzi emisja spalin, pyłów ze ścierania opon i nawierzchni asfaltowych, ścierania tarczy sprzęgła i hamulców oraz pylenie wtórne z dróg.

Istotnym problemem Gminy jest transport samochodowy na trasach przelotowych. Samochody ciężarowe poruszając się powodują znaczne zapylenie jak również są źródłem uciążliwych hałasów dla mieszkańców, szczególnie wówczas, gdy przewożone są ładunki ciężkie, nie odpowiednio zabezpieczone.

W efekcie nadmiernej eksploatacji nawierzchnia tych dróg ulega dewastacji w krótkim czasie. Ponadto należy nadmienić, że wiele domów mieszkalnych oraz znajdujące się wokół nich małe ogródki, które są miejscem wypoczynku, znajdują się tuż przy bardzo ruchliwych ulicach o dużym nasileniu hałasu, co nie sprzyja wypoczynkowi. Nie można całkowicie zlikwidować wszystkich ujemnych skutków związanych z motoryzacją, lecz można skutecznie ograniczyć jej negatywny wpływ na środowisko naturalne. Nadmierny hałas można minimalizować poprzez naprawę zniszczonych dróg oraz ich modernizację.

W celu eliminacji szkodliwego wpływu wynikającego z emisji spalin samochodowych należy wprowadzić wzdłuż dróg pasy nasadzeń zieleni ochronnej. Odpowiednio dobrane gatunki drzew i krzewów spełniają nie tylko rolę filtra chłonnego zanieczyszczenia chemiczne i pyłowe powietrza, lecz stanowią również izolację ograniczającą hałas i są elementem poprawiającym estetykę krajobrazu.

Mogą to być np:

- pasy zieleni mieszanej, są to drzewa i krzewy o zróżnicowanej wysokości i tempie wzrostu
- wąskie żywopłoty z ligustrą pospolitego lub niektórych gatunków wierzby *Salix* lub tawuły *Spircea*. Szybki wzrost wierzby gwarantuje powstanie gęstego i wysokiego płotu nie wymagającego częstej lub szczególnej pielęgnacji poza przycinaniem.

2.10. Stacje telefonii komórkowej

Na terenie gminy Godów znajduje się pięć stacji telefonii komórkowej, które powstały za zgodą Starosty Wodzisławskiego.

W sołectwie Godów, na parceli nr 1379/179, przy ul. Słonecznej znajduje się Stacja bazowa telefonii komórkowej Plus - GSM należąca do POLKOMTEL S.A. z siedzibą w Warszawie, Al. Jerozolimskie 81, która uzyskała pozwolenie na budowę Starosty Wodzisławskiego Decyzją Nr 566/2004 z dnia 9 sierpnia 2004 r.

Kolejną stacją bazową telefonii komórkowej na terenie sołectwa Godów jest stacja CENTERTEL Sp z o.o. z siedzibą w Warszawie, ul. Skierniewicka 10a znajdująca się na terenie Szkoły Podstawowej, przy ul. Szkolnej w Sołectwie Godów.

W sołectwie Skrzyszów, na parceli 592/6, przy ul. 1 Maja znajduje się stacja bazowa telefonii komórkowej Plus – GSM należąca także do POLKOMTEL S.A. z siedzibą w Warszawie, Al. Jerozolimskie 81, która uzyskała pozwolenie na budowę Starosty Wodzisławskiego Decyzją Nr 635/2004 z dnia 6 września 2004 r. jak również na tym samym maszcie antenowym została umieszczona stacja bazowa Polskiej Telefonii Komórkowej „CENTERTEL” z o.o. z siedzibą w Warszawie, przy ul. Skierniewickiej 10a, która uzyskała pozwolenie Starosty Wodzisławskiego Decyzją nr 722/08 z dnia 09.09.2008 r.

W sołectwie Gołkowice decyzją Starosty Wodzisławskiego o nr 902/08 z dnia 14.11.2008 r. powstała stacja bazowa Polskiej Telefonii Komórkowej ERA Sp zo.o. z siedzibą w Warszawie, Al. Jerozolimskie 181.

W sołectwie Godów przy ul. Polnej, decyzja Starosty Wodzisławskiego udzielono pozwolenia na budowę nr 933/10 z dnia 6 października 2010r. Stacji bazowej P4 Sp z o.o. z siedzibą w Warszawie, ul. Taśmowa 7.

2.11. Edukacja ekologiczna

Celem zadania jest wykształcenie w społeczeństwie postaw i nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska.

W roku 2009 mając na uwadze wykształcenie postaw ekologicznych u najmłodszych mieszkańców gminy wprowadzono do szkół pojemniki do selektywnej zbiórki baterii. Przedstawiając i umożliwiając dzieciom właściwy sposób pozbywania się odpadów niebezpiecznych można sądzić, że nabyte w ten sposób praktyki zostaną przeniesione na grunt rodzinny, co będzie skutkowało większą świadomością ekologiczną całego społeczeństwa gminy Godów.

W okresie sprawozdawczym została przeprowadzona coroczna akcja „Sprzątanie ziemi” w której brały udział dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów.

W roku 2017 oraz 2018 podczas spotkań z mieszkańcami rozdawano ulotki i udzielano wyjaśnień związanych z problematyką odpadową w Gminie Godów. W lokalnej prasie i na stronie internetowej oraz mediach społecznościowych ukazują się informacje na temat zbierania odpadów komunalnych, prawidłowej segregacji śmieci oraz funkcjonowaniu Selektywnego Punktu Odpadów Komunalnych. Ponadto gmina bierze udział w licznych spotkaniach roboczych organizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego – „Śląskie, Odzyskana energia” oraz Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego gdzie poruszane są problemy z odpadami komunalnymi i edukacją mieszkańców. Na spotkaniach zebrana wiedza i spostrzeżenia różnych gmin przekazywana jest mieszkańcom. Ponadto często na terenie gminy z inicjatyw lokalnych przedsiębiorców, WFOŚiGW oraz władz samorządowych organizowane są heppeningi, spotkania i pikniki edukacyjne gdzie poruszane są różne tematy ekologiczne. Prezentowane są nowe rozwiązania ekologiczne w technikach ogrzewania budynków jednorodzinnych oraz programy dofinansowujące montaż i wykorzystywanie Odnawialnych Źródeł Energii.

3. Ocena stopnia realizacji zadań ujętych w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska

Nazwa zadania	Szacunkowe koszty	Poniesione nakłady na realizację zadania	Jednostka Odpowiedzialna	Stan realizacji opis podejmowanych działań
Ochrona gleb i powierzchni ziemi				
Wapnowanie gleb	500-550/ha	Środki własne	UG Godów, właściciele gospodarstw rolniczych	Rolnicy na gruntach silnie zakwaszonych mogą dokonywać wapnowania raz do roku na własny koszt. Środki na wapnowanie gleb

				można również uzyskać z ARiMR
Zapobieganie dalszej degradacji i erozji gleb przez zakrzewianie, zadrzewianie i zalesianie	3000/ha	4.411,44 zł w roku 2017 590,22 zł w roku 2018	UG Godów, Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl., Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Wodzisławiu Śl.	W latach 2017 i 2018 dokonano nasadzeń zastępczych w ilości ok. 150 szt.
Organizacja szkoleń dla rolników oraz edukacja ekologiczna rolników w celu upowszechniania zasad dobrej praktyki rolniczej	W ramach działalności jednostek	-	UG Godów, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Wodzisławiu Śl., właściciele gospodarstw rolniczych	Ostatnie szkolenie w Godowie były w 2016 roku i dotyczyły : Dopłat do materiału siewnego, wapniowania gleb, zmian w systemie IRZ oraz Afrykańskiego Pomoru Świń W latach 2017-2018 nie było indywidualnych szkoleń w gminie Godów rolnicy uczestniczyli w szkoleniach w gminie Mszana i Gminie Godów i Jastrzębiu. w 2017 i 2018 zorganizowano przy udziale Sołtysów w sumie 4 szkolenia wyjazdowe - autokary (w 2017 Skrzeńsko i Gołkowice - w 2018 Skrzeńsko i Gołkowice na Dni Otwartych Drzwi Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Mikołowie Śmiłowicach (w sumie około 150 osób)- w trakcie których odbywają się targi i wystawy rolnicze, konferencje szkoleniowe oraz Przegląd Zespołów Folklorystycznych w których to występuje co roku Zespół Melodia z Skrzeńska.
Okresowe badania kontrolne zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo.	W ramach działalności jednostek	Środki własne, ARiMR	UG Godów, Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl., Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Wodzisławiu Śl.	-

Nazwa zadania	Szacunkowe koszty	Poniesione nakłady na realizację zadania	Jednostka Odpowiedzialna	Stan realizacji opis podejmowanych działań
Gospodarka wodno-ściekowa				
Objęcie terenu całej Gminy siecią kanalizacji sanitarnej	-	62.744,33 zł. - dotacja dla mieszkańców w 2017r. (100 dofinansowań) 41.277,01zł – dotacja dla mieszkańców w 2018r. (61 dofinansowań)	UG Godów	Obecnie w gminie występują 113,02 km sieci kanalizacyjnej, przyłączono 2167 budynków co daje 59,58% stopnia skanalizowania wszystkich budynków w gminie. Od roku 2010, dla osób fizycznych prowadzone jest dofinansowanie do przyłączy kanalizacyjnych w wysokości 400,0 zł lub 800,0 zł. na jedno gospodarstwo domowe.
Rozbudowa kanalizacji deszczowej	-	112.016,20zł –2017r. 479.128,88zł –2018r.	UG Godów	W latach 2017 i 2018 zrealizowane inwestycje polegające na budowie kanalizacji deszczowej i asfaltowanie ul. Bukowej w

				Podbuczu i Dębowej w Skrzyszowie.
Likwidacja odprowadzeń ścieków do cieków wodnych lub do ziemi – kontrole właścicieli nieruchomości	55.000,00/rok	W ramach działalności urzędu	UG Godów	Zadanie prowadzone w sposób ciągły, na podstawie danych z ewidencji zbiorników bezodpływowych i częstotliwości ich opróżniania, realizowane są kontrole posesji przez Straż Miejską. W roku 2017 przeprowadzono 67 kontroli posesji.
Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych	-	W ramach działalności urzędu	UG Godów	Zadanie jest realizowane w okresie sprawozdawczy w sposób ciągły. Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków przedstawia się następująco oraz zbiorników bezodpływowych. Na koniec 2018r. ilość przydomowych oczyszczalni ścieków wynosi 63.

Nazwa zadania	Szacunkowe koszty	Poniesione nakłady na realizację zadania	Jednostka Odpowiedzialna	Stan realizacji opis podejmowanych działań
Gospodarka odpadami				
Objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem zbiórki odpadów komunalnych	W ramach działalności urzędu	1.316.034,54zł.- 2017r. 1.501.542,06zł.- 2018r.	UG Godów poprzez firmę wywozową wyłonioną w drodze przetargu nieograniczonego oraz podmioty gospodarcze posiadające zezwolenia na zbieranie odpadów komunalnych	Od 1.07.2013, obowiązuje nowy system zbiórki odpadów komunalnych. Nowy system wpłynął znacząco na wzrost odbieranych odpadów komunalnych z zabudowań zamieszkałych. Posesje niezamieszkałe (firmy) realizują zadania w oparciu o stary system polegający na umowach cywilno-prawnych. W roku 2017 i 2018 obowiązywały stawki opłat na poziomie 11,0 zł. w przypadku odpadów segregowanych i 30,0 zł. Od 1 kwietnia 2017r wprowadzono osobną zbiórkę odpadów paleniskowych (popioły) z budynków jednorodzinnych
Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy możliwości selektywnego zbierania odpadów.	W ramach działalności urzędu	-	UG Godów, podmioty gospodarcze posiadające zezwolenia na zbieranie odpadów	W gminie Godów segregacja odpadów jest prowadzona od ponad 12 lat i mieszkańcy bardzo chętnie w niej uczestniczą, gdyż można przyjąć 98% udział mieszkańców w systemie. Osoby segregujące odpady opłacają niższą stawkę za gospodarowanie odpadami. Znowelizowana ustawa zobowiązuje mieszkańców do segregacji odpadów komunalnych, jednak w przypadku niezastosowania do wymogu segregacji umożliwi ona oddawanie wszystkich odpadów w formie zmieszanej, ponosząc tym samym przez mieszkańca wyższych opłat na rzecz gminy. Takich

				przypadków w gminie jest ok. 2%.
Utrzymanie obecnego poziomu wydzielania odpadów biodegradowalnych	200-500/kompostownik	-	UG Godów, mieszkańcy	Zadanie to jest z powodzeniem realizowane przez samych właścicieli nieruchomości, którzy ze względu na wiejski charakter gminy zagospodarowują odpady biodegradowalne na własnych posesjach poprzez kompostowanie odpadów. Gmina odbiera odpady biodegradowalne spod posesji w ilości 4 worków jednorazowo na dany przejazd. Każdą ilość odpadów biodegradowanych mieszkańiec może oddać na PSZOKu I tak w roku 2017 zebrano 347,62 Mg odpadów biodegradowalnych, natomiast w roku 2018 zebrano 314,84 Mg odpadu.
Objęcie akcją zbiórki odpadów niebezpiecznych ze szkół i placówek handlowych oraz aptek a także od mieszkańców gminy	W ramach działalności urzędu	-	UG Godów	Zadanie realizowane w sposób ciągły poprzez zbiórkę odpadów niebezpiecznych w szkołach, aptekach i placówkach handlowych. W roku 2017 zebrano z terenu gminy 0,161 Mg baterii, oraz 16,482 Mg odpadów elektronicznych, natomiast w roku 2018 zebrano 0,181 Mg baterii, 0,120 Mg zużytych leków oraz 20,068 Mg odpadów elektronicznych.
Likwidacja dzikich składowisk odpadów komunalnych i ich rekultywacja	W ramach działalności urzędu	1.470,00zł w roku 2017 813,32 zł w roku 2018	UG Godów	W miejscu w którym najczęściej powstawały dzikie wysypiska powstało stanowisko monitorowania terenu, co w radykalny sposób obniżyło ilość wysypywanych odpadów na danym obszarze. Inne miejsca gdzie mogą wystąpić przypadki pozostawiania odpadów komunalnych są stale monitorowane przez Straż Miejską.
Zakończenie procesu rekultywacji byłego składowiska odpadów komunalnych	10000/2lata	3.300,00zł – 2017r. 3.300,00zł – 2018r.	UG Godów	Zadanie wykonywane jest w sposób ciągły, stale prowadzone jest zadrzewianie terenu składowiska, jednak ze względu na trudne warunki glebowe i dużą liczebność zwierzyny leśnej konieczne jest stałe uzupełnianie utraconych sadzonek drzew. Ponadto dwa razy w roku pobierane są do badania odcieki z tego wysypiska.
Prowadzenie edukacji ekologicznej z zakresu gospodarki odpadami	W ramach działalności urzędu	-	UG Godów	Zdanie jest realizowane w sposób ciągły poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej oraz w lokalnej gazecie „Jesteśmy” a także pogadanki ekologiczne prowadzone w szkołach przez nauczycieli oraz funkcjonariuszy Straży Miejskiej. Zostały również rozpropagowane na terenie gminy ulotki informujące o zmianach w

				gospodarce odpadami komunalnymi. W ramach akcji: „Śląskie odzyskana energia” prowadzi się edukację mieszkańców mającą na celu przedstawianie racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych, ograniczania wytwarzania odpadów oraz prawidłową segregację śmieci.
Wdrożenie systemu monitoringu gospodarki odpadami polegające na systematycznej aktualizacji bazy danych dotyczących: ilości i rodzaju wytwarzanych odpadów, instalacji prowadzących odzysk lub unieszkodliwianie odpadów	W ramach działalności urzędu	450,52 zł. na rok	UG Godów	Baza danych prowadzona jest w sposób ciągły poprzez program Gomig firmy Arisco, w okresie sprawozdawczym zebrano następujące ilości poszczególnych odpadów: Rok 2017: Odpady niesegregowane – 1.476,18Mg papier – 85,237 Mg tworzywa sztuczne – 428,911 Mg szkło – 286,129 Mg odpady wielkogabarytowe – 563,85 Mg nieczystości ciekłe – 10.715 m3 biodegradowalne – 347,62 Mg urządzenia elektroniczne – 16,482 Mg remontowo-budowlane – 515,07 Mg Rok 2018: Odpady niesegregowane – 1.019,11 Mg papier – 27,826 Mg tworzywa sztuczne – 407,535 Mg szkło – 300,273 Mg odpady wielkogabarytowe – 311,16 Mg nieczystości ciekłe – 16.640 m ³ biodegradowalne – 314,84 Mg urządzenia elektroniczne – 20,249 Mg remontowo-budowlane – 387,42 Mg
Prowadzenie rejestru przedsiębiorców zajmujących się unieszkodliwianiem, odzyskiem, recyklingiem odpadów z terenu gminy	W ramach działalności urzędu	450,52zł. /rok	UG Godów	Wymagany rejestr prowadzony jest w postaci rejestru działalności regulowanej dla podmiotów świadczących usługi w zakresie zbiórki odpadów komunalnych oraz w postaci zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie wywozu nieczystości ciekłych. W rejestrze działalności regulowanej znajduje się 15 podmiotów, natomiast w rejestrze zezwoleń na wywóz nieczystości ciekłych znajduje się także 12 podmiotów. Pełna lista przedsiębiorców znajduje się na stronie internetowej urzędu gminy Godów oraz na tablicy ogłoszeń.
Demontaż, transport i unieszkodliwianie azbestu na terenie	332.668,0 /20 lat	4.800,00zł. - 2017r. 2.400,00zł – 2018r.	UG Godów	Zadanie jest prowadzone stale od roku 2003, w roku 2017 usunięto 6Mg wyrobów azbestowych z

gminy Godów				budynków mieszkalnych i gospodarczych. W roku 2018 usunięto 3Mg wyrobów azbestowych z budynków mieszkalnych i gospodarczych.
-------------	--	--	--	--

Nazwa zadania	Szacunkowe koszty	Poniesione nakłady na realizację zadania	Jednostka Odpowiedzialna	Stan realizacji opis podejmowanych działań
Ochrona powietrza atmosferycznego				
Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie efektywnego i racjonalnego wykorzystania energii oraz zastosowania odnawialnych źródeł energii	-	-	UG Godów, Powiat Wodzisławski, Prywatni inwestorzy, Organizacje pozarządowe	Zadanie jest realizowane. Uruchomiono dotacje dla mieszkańców dotacje do wymiany starych piecy zasypowych na nowe ekologiczne. Przeprowadzono liczne spotkania i wystawy urzędów ekologicznych przedstawiających możliwość korzystania z Odnawialnych Źródeł Energii. Mieszkańcy gminy również bardzo chętnie przystępują do prac związanych ze zmniejszeniem energochłonności budynków poprzez ich termomodernizację, co także wpływa na ograniczenie ilości zużywanej energii na cele grzewcze. Udzielamy informacji w sprawie uzyskania dotacji na termomodernizację budynków jednorodzinnych z programu „Czyste powietrze”. Duże rozdrobnienie gospodarstw nie pozwala na wytworzenie dużej ilości biomasy, która pozwoli na zaopatrzenie gospodarstwa w ciepło w całym okresie grzewczym. Duże gospodarstwa rolne w gminie są nastawione na produkcję rolniczą a nie energetyczną.
Termomodernizacja ośrodków kultury – modernizacja budynków (Godów, Skrzeńsko) termomodernizacja OSP Godów, termomodernizacja byłego budynku przedszkola w Godowie, wymiana kotłów w obiektach użyteczności publicznej w Łaziskach	7.574.000/2018/2019lata	WOK w Godów – 3.061.910,00zł OSP Godów – 944.787,94zł Budynek byłego przedszkola w Godowie – 1.642.947,68zł WOK Skrzeńsko – 2.277.396,23zł Budynek LKS Łaziska – 24.169,50zł Budynek Ośrodka Zdrowia w Łaziskach – 12.000,00zł	UG Godów	W 2018r. rozpoczęto termomodernizację budynków ośrodków kultury w Godowie i Skrzeńsku. Termomodernizację budynku OSP Godów, remont byłego przedszkola publicznego w Godowie. Wykonano również instalację c.o. wraz z montażem kotła gazowego w budynku klubu sportowego LKS Polonia w Łaziskach. Wykonanie wewnętrznej instalacji gazowej oraz montaż kotła gazowego w budynku ośrodka zdrowia w Łaziskach.
Program ograniczenia niskiej emisji w gminie na	957.908,93/3 lata	287.519,97zł. - rok 2017, 342.484,31zł. - rok	UG Godów	W roku 2017 zabudowano następujące ilości urządzeń: piec retortowy – 35 szt. na kwotę

Gmina Godów
ul. 1 Maja 53 44-340 Godów
tel. 032 476 50 65; fax. 032 47 65 100

lata 2016-2018 (poprawa warunków ekologicznych poprzez wymianę źródeł ciepła)		2018,		209.854,97 zł. piec gazowy – 7 szt. na kwotę 28.550,00 zł. piec na biomasę (pelet) – 2 szt. na kwotę – 12.000,00zł piec gazowy na piec gazowy – 5szt. Na kwotę – 37.115,00zł Natomiast w roku 2018 zabudowano następujące ilości urządzeń: piec retortowy – 26 szt. na kwotę 156.000,00 zł. piec gazowy – 32 szt. na kwotę 186.482,31 zł.
Monitoring jakości powietrza atmosferycznego.	-	-	UG Godów, WIOŚ, Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl.	Okresowe badania powietrza są prowadzone przez WIOŚ w Katowicach na stacji manualnej umieszczonej w Godowie, przy ul. Gliniki. Wyniki są dostępna na stronie WIOŚ Katowice w kresie 2 miesięcy od pobrania próbek. Ponadto w roku 2017 zamontowano na budynku Urzędu Gminy Godów czujnik Airly, który informuje mieszkańców o stanie zanieczyszczenia powietrza na terenie naszej gminy. Pod koniec 2018r. zamontowano kolejny czujnik pomiaru zanieczyszczeń powietrza. Znajduje się on na budynku Szkoły Podstawowej w Godowie. Na stronie urzędu dostępne są linki do obu czujników pomiarowych gdzie można sprawdzić stężenie pyłów PM10 i PM2,5. Poprawa jakości powietrza jest realizowana poprzez systematyczną wymianę starych nieekologicznych źródeł ciepła na wysoce wydajne kotły niskoemisyjne, gazowe lub węglowe klasy 5.
System oświetlenia ulicznego stosujący nowe technologie i mniejsze zużycie energii elektrycznej	173.516,38/2018	- budowa oświetlenia ulicznego w Gołkowicach, ul. 1 Maja na granicy Gminy Godów z miastem Jastrzębie – 80.918,74zł - budowa oświetlenia ulicznego w Skrzyszowie, ul. Powstańców (łącznik pomiędzy ul. Jana Pawła II i ul. Powstańców) – 32.822,06zł - budowa oświetlenia ulicznego w Gołkowicach ul. 1 Maja (odgałężenie ul. 1 Maja naprzeciw kościoła) – 23.424,38zł	UG Godów	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców. Montaż nowego oświetlenia pozwalającego na oszczędność w zużyciu energii elektrycznej.

		- budowa oświetlenia ulicznego w Skrzyszowie ul. 1 Maja (odgałęzienie naprzeciw kortów tenisowych) – 36.351,20zł		
Modernizacja dróg powiatowych i gminnych w celu ograniczenia emisji liniowej	1.168.249/3 lata	1.946.847,57zł – 2017r. 3.947.854,73 zł – 2018r.	UG Godów, Powiatowy Zarząd Dróg w Syryni	<p>Opis przeprowadzonego działania:</p> <p>2017r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokumentacja projektowa remontu ulicy Raszczykowiec w Godowie – 5.550,00zł - przebudowa ulicy Polnej w Godowie i ulicy Cmentarnej w Gołkowicach – 768.735,40zł - remont skrzyżowania przy ulicy Piaskowej i ul. Szkolnej w Godowie – 20.863,25zł - budowa miejsc postojowych przy ul. 1 Maja w Gołkowicach – 179.470,19zł dofinansowanie dla Powiatu Wodzisławskiego - utwardzenie terenu przy kościele w Łaziskach – 30.122,10zł - zagospodarowanie terenu przy boisku w Łaziskach – 4.920,00zł - zakup krawężników na parking przy placu zabaw w Krostoszowicach – 2.074,15zł - przebudowa ul. Piotrowickiej w Skrbeńsku – 744.261,26zł dofinansowanie dla PZD - dokumentacja projektowa – przebudowa ul. Szkolnej w Skrbeńsku – 3.650,00zł <p>Remont cząstkowy dróg na terenie całej gminy koszt inwestycji 187.201,22 zł</p> <p>2018r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokończenie przebudowy ul. Polnej w Godowie i Cmentarnej w Gołkowicach – 1.818.115,13zł - utwardzenie tłuczniem kamiennym odgałęzienia ul. Piaskowej w Godowie – 5.141,90zł - wykonanie nakładki asfaltowej przy ul. Granicznej w Godowie – 48.725,03zł - utwardzenie łącznika z ul. Raszczykowiec do ul. Olszyńskiej w Godowie – 52.512,83zł - brukowanie terenu przy cmentarzu w Gołkowicach – 6.080,20zł - utwardzenie nawierzchni drogowej odgałęzienia ul. 1 Maja za kościołem – 3.806,20zł - utwardzenie nawierzchni drogowej odgałęzienia ul. Granicznej – 8.231,94zł - wykonanie nakładki asfaltowej ul. Podlaska – 19.388,70zł

				wykonanie nakładki asfaltowej odgałęzienie ul. 1 Maja – 55.005,76zł - wykonanie nakładki asfaltowej ul. Żabkowskiej – 7.193,05zł - utwardzenie tłuczniem drogi do PSZOK – 30.653,92zł - montaż 4 progów zwalniających ul. Poprzeczna i ul. Graniczna – 13.479,96zł - przebudowa ul. 1 Maja (dotacja dla powiatu) – 1.000.000,00zł - utwardzenie frezem odgałęzienie ul. Wyzwolenia – 19.975,12zł - wykonanie nakładki asfaltowej ul. Mickiewicza – 40.758,35zł - wykonanie nakładki asfaltowej odgałęzienie ul. Powstańców obok parku – 10.686,44zł - wykonanie nakładki asfaltowej ul. Partyzantów – 8.438,29zł - wykonanie nakładki asfaltowej ul. Wyzwolenia – 7.068,75zł - wykonanie nakładki asfaltowej odgałęzienie ul. Powstańców (stadnina koni) – 52.020,14zł - utwardzenie tłuczniem pobocza przy szkole podstawowej – 3.846,41zł - utwardzenie odcinka ul. Partyzantów – 13.395,83zł - wykonanie nakładki asfaltowej ul. Wiejska – 74.675,85zł - utwardzenie pobocza tłuczniem ul. Wiejska – 43.093,53zł - remont ul. Turskiej – 232.481,94zł - wykonanie utwardzenia nawierzchni łącznika ulic Olszyńskiej i Szybowej – 20.309,58zł - utwardzenie tłuczniem odgałęzienie ul. Wodzisławskiej – 19.667,16zł - wykonanie nakładki asfaltowej odgałęzienie ul. Olszyńskiej – 8.562,95zł - utwardzenie poboczy oraz zabudowa krater ściekowych na ul. Wąwozowej – 85.503,84zł utwardzenie parkingu – 23.534,11zł Remont cząstkowy dróg gminnych: 215.501,82zł
Projekt budowy drogi głównej południowej na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 93 w Rydułtowach do połączenia z ul. Wodzisławską w Jastrzębiu Zdroju	405.954/3 lata	11.364,58zł – 2017r. 1.008,60 zł – 2018r.	UG Godów	W okresie sprawozdawczym został wyłoniony wykonawca dokumentacji projektowej. Gmina wspomaga finansowo inwestycję polegającą na budowie Drogi Głównej Południowej.

Budowa drogi do Autostrady w Łaziskach od KSSE w Skrzyszowie	19.500.000/6 lat	29.700,00zł – 2017r.	UG Godów	W okresie sprawozdawczym nie podjęto realizacji inwestycji w przedmiotowym zakresie. Została podpisana umowa z projektantem na wykonanie projektu drogi i uzyskanie pozwolenia na budowę. W roku 2018 wykonano i zapłacono za częściową dokumentację projektową. Inwestycja na dzień dzisiejszy nie jest rozpoczęta.
--	------------------	----------------------	----------	--

Nazwa zadania	Szacunkowe koszty	Poniesione nakłady na realizację zadania	Jednostka Odpowiedzialna	Stan realizacji opis podejmowanych działań
Ochrona przed hałasem				
Uwzględnianie wymogów ochrony środowiska przed hałasem przy opracowywaniu planów budowy i przebudowy tras komunikacyjnych	W ramach działalności jednostek	-	UG Godów	Zadanie nie jest realizowane ze względu na wąski pas drogowy dróg gminnych, który nie pozwala na nasadzenia roślinności wysokiej i mieszanej. Taki układ roślinności zapewnił by wygłuszenie ruchu kołowego na drogach.
Modernizacja układu drogowego przyczyniająca się do minimalizacji emisji hałasu.	W ramach działalności jednostek	923.731,45zł – 2017r. 1.000.000,00 zł. – 2018r.	UG Godów, Powiatowy Zarząd Dróg w Syrnii	Zadanie realizowane stale w okresie sprawozdawczym poprzez wykonywanie corocznych remontów częściowych na drogach oraz wymian nakładek asfaltowych najbardziej zniszczonych przez ruch kołowy oraz warunki atmosferyczne. Dotacje do inwestycji na drogach powiatowych.
Promowanie publicznych środków transportu	W ramach działalności jednostek	548.150,00zł. - dofinansowanie do przewozów w 2017r. 625.500,00 zł. - dofinansowanie do przewozów w 2018r.	UG Godów	Zadanie jest realizowane przy udziale Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śl. Gmina co roku dofinansowuje kursy autobusowe w naszej gminie.
Pozyskiwanie danych i stworzenie bazy danych na temat skali zagrożenia hałasem	40000/8lat	-	UG Godów, WIOŚ	Zadanie nie jest realizowane ze względu na brak prowadzonych badań na terenie gminy Godów.
Ograniczenie uciążliwości akustycznej dróg poprzez stosowanie od strony drogi okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej	-	-	Mieszkańcy	Zadanie jest realizowane stale przez mieszkańców gminy poprzez wymianę starych okien na okna spełniające obowiązujące normy pod względem energochłonności i ochrony przed hałasem.

Nazwa zadania	Szacunkowe koszty	Poniesione nakłady na realizację zadania	Jednostka Odpowiedzialna	Stan realizacji opis podejmowanych działań
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym				

Uwzględnienie terenów narażonych na oddziaływanie pól elektromagnetycznych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	-	-	UG Godów	W roku 2017 ukończono prace nad zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Godów w którym wskazano wymagane strefy ochronne wzdłuż linii średniego i wysokiego napięcia zgodnie z przyjętymi normami i uzgodnieniami właścicieli sieci.
--	---	---	----------	---

Nazwa zadania	Szacunkowe koszty	Poniesione nakłady na realizację zadania	Jednostka Odpowiedzialna	Stan realizacji opis podejmowanych działań
Ochrona przyrody				
Pielęgnacja i konserwacja istniejących na terenie Gminy obiektów oraz obszarów kwalifikujących się do otrzymania statusu szczególnej ochrony	W ramach działalności urzędu	-	UG Godów	W granicach gminy wyznaczono dwa pomniki przyrody ożywionej w tym jeden kompleks: <ul style="list-style-type: none"> - 2/GOD Buk pospolity przy ulicy Leśnej w Łaziskach - kompleks drzew przy kościele parafialnym w Łaziskach.
Wzbogacenie i utrzymanie istniejących terenów zieleni miejskiej	W ramach działalności jednostek	-	UG Godów,	Zadanie jest realizowane w sposób ciągły, co roku dokonuje się nowych nasadzeń drzew oraz krzewów tak aby zachować różnorodność szaty roślinnej na terenach ogólnie dostępnych.
Rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki	-	-	UG Godów, właściciele gospodarstw	W okresie sprawozdawczym nie odnotowuje się tworzenia rolnictwa ekologicznego na terenach gminy Godów.
Współpraca z ARiMR w celu wyznaczenia i przeznaczenia gruntów rolniczych pod zalesienia	W ramach działalności jednostek	-	UG Godów, Nadleśnictwo Rybnik	W okresie sprawozdawczym nie zwiększono wskaźnika lesistości gminy który wynosi ok. 11%, ponieważ wszystkie nasadzenia jakie przeprowadzono na terenie gminy mają charakter nasadzeń zastępczych.

Nazwa zadania	Szacunkowe koszty	Poniesione nakłady na realizację zadania	Jednostka Odpowiedzialna	Stan realizacji opis podejmowanych działań
Edukacja ekologiczna				
Opracowanie, wdrożenie i bieżąca realizacja wieloletnich szkoleń dla rolników, w szczególności promujących dobre praktyki rolnicze	50000/8lat	-	UG Godów, Agencja restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Zadanie prowadzone w sposób ciągły przez Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego.

Edukacja ekologiczna dzieci w szkołach i przedszkolach	W ramach działalności jednostek	-	UG Godów, szkoły, przedszkola	W szkołach oraz przedszkolach organizowane są pogadanki ekologiczne prowadzone przez nauczycieli oraz pracowników Straży Miejskiej z Wodzisławia Śląskiego, dostosowane tematycznie do wieku dzieci. Konkursy plastyczne promujące walkę ze smogiem.
Organizacja konkursów ekologicznych, festynów oraz tworzenie kół ekologicznych.	W ramach działalności jednostek	-	UG Godów	Organizacją konkursów oraz tworzeniem kół ekologicznych zajmują się głównie szkoły podstawowe oraz gimnazja. W okresie sprawozdawczym została dwukrotnie przeprowadzona akcja „Sprzątanie ziemi” w której brały udział dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów. Na terenie gminy z inicjatywy lokalnego przedsiębiorcy i władz samorządowych przeprowadzono kilka wystaw ekologicznych urządzeń do ogrzewania budynków oraz rozwiązań wykorzystujących Odnawialne Źródła energii.
Wytyczanie i realizacja ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych, szlaków pieszych, rowerowych .	-	- budowa ścieżki rowerowej - 3.076.910,97zł - budowa muszli koncertowej – 33.612,00zł - zagospodarowane terenu w obrębie boiska sportowego w Gołkowicach - 889.536,00zł - zagospodarowanie terenu w obrębie boiska sportowego w Skrbeńsku – 42.000,00zł - budowa placu zabaw przy świetlicy w Podbuczu – 12.275,40zł - przebudowa boiska sportowego oraz bieżni do skoku w dała w Godowie – 285.420,00zł - przebudowa boiska sportowego w Krostoszowicach – 218.048,80zł	UG Godów, środki zewnętrzne	Na terenie gminy Godów występuję 33,1km ścieżek rowerowych i pieszych prowadzonych przez cenne przyrodniczo tereny oraz promujące wartościowe obiekty architektury sakralnej. W roku 2018 zakończono budowę nowej ścieżki rowerowej po niezrównym nasypie kolejowym. Projekt nosi nazwę „Po żelaznym szlaku”. W roku 2018 wykonano modernizację oraz rozbudowę boiska sportowego w Gołkowicach. Wykonano dalsza rozbudowę kompleksu sportowego w Skrbeńsku. Modernizacja boiska sportowego przy Szkole w Godowie i Krostoszowicach

4. Wybrane mierniki realizacji Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Godów

Wskaźnik	Jednostka miary	Lata		
		2016	2017	2018

Liczba pomników przyrody	Szt.	1 + kompleks w Łaziskach przy zabytkowym kościele	1 + kompleks w Łaziskach przy zabytkowym kościele	1 + kompleks w Łaziskach przy zabytkowym kościele
Liczba nowych przyłączy wodociągowych	Szt.	185	93	57
Liczba nowych przyłączy kanalizacyjnych	Szt.	131	78	92
Udział wszystkich budynków włączonych do kanalizacji sanitarnej	% z ogółu	52,98	57,67%	59,58%
Udział wszystkich budynków objętych siecią wodociągową	% z ogółu	86,81	94,30%	94,86%
Liczba szamb	% z ogółu	47,02	42,11%	44,18%
Ilość wytwarzanych ogółem odpadów komunalnych	kg/rok/mieszkańca	299	346	296
Ilość zebranych odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych	Mg	1,1	4,32	2,53
Ilość zebranych odpadów biodegradowalnych ze strumienia odpadów	Mg	411,26	347,62	314,84
Ilość przeprowadzonych kontroli nieruchomości pod względem przestrzegania ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	Szt.	308	122	163
Ilość zebranego azbestu	Mg	3,04	6,0	3,0
Ilość budynków użyteczności publicznych poddanych termomodernizacji	Szt.	0	0	4
Ilość udzielonych dotacji na modernizację systemów	Szt.	35 + 7 instalacji solarne	44	58

energetycznych w budynkach mieszkaniowych + instalacje solarne				
Ilość udzielonych dotacji na wykonanie przyłączy kanalizacyjnych	Szt.	89	100	61
Ilość nasadzeń drzew i krzewów	Szt.	100	144	50
Wydatki na ochronę środowiska	zł.	1.675.468,21	1.666.298,84	1.886.351,38
- gospodarka ściekowa	zł.	46.808,47	62.744,33	41.277,01
- ochrona powietrza	zł.	301.780,70	287.519,97	343.532,31
- gospodarka odpadami	zł.	1.326.879,04	1.316.034,54	1.501.542,06

5. Podsumowanie

„Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Godów” podlegająca raportowaniu została przyjęta 28 czerwca 2010r. Uchwałą Rady Gminy Godów o nr XLII/386/10, kolejna Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Godów, która w niewielkiej części podlega ocenie, to program przyjęty w dniu 27 października 2014r., uchwałą Rady Gminy Godów nr L/402/14

Wypełniając obowiązek wynikający z art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, sporządzono niniejszy raport z wykonania programu ochrony środowiska, który stanowi ocenę stopnia realizacji zadań określonych w „Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Godów” w okresie sprawozdawczym 2012-2014.

W oparciu o diagnozę stanu aktualnego, dokonano analizy stopnia wykonania zadań własnych i koordynowanych zamieszczonych w katalogu celów długoterminowych i krótkoterminowych w ramach następujących priorytetów ekologicznych:

- ochrona gleb i powierzchni ziemi,
- gospodarka wodno-ściekowej,
- gospodarka odpadami,
- ochrona powietrza atmosferycznego,
- ochrona przed hałasem, promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ochrona przyrody i edukacja ekologiczna,

Jednym z najważniejszych priorytetów gminy jest **przywrócenie czystości wód powierzchniowych i ochrona wód podziemnych**, a co za tym idzie konieczność uporządkowania gospodarki wodnościekowej poprzez m. in. kontynuację rozbudowy sieci kanalizacji i sieci wodociągowej.

W tym zakresie w dużej części objęto kanalizacją takie miejscowości jak Skrzyszów, Godów, Gołkowice, Skrbeńsko oraz część Łazisk. W okresie sprawozdawczym ukończono budowę sieci kanalizacji dla części sołectwa Gołkowice, ul. Borowicka, Łaziska ul. Mickiewicza, Powstańców Śl.. W 2019 planuje się budowę kanalizacji sanitarnej w części sołectwa Krostoszowice oraz Skrzyszowa (część ul. 1 Maja, Polnej, Zielonej)

W ramach tego priorytetu przeprowadzono również działania kontrolne przez Straż Miejską pod kątem wywozu nieczystości ciekłych z terenu prywatnych nieruchomości.

Z uwagi na pojawiający się problem nielegalnego odprowadzenia ścieków konieczne jest wzmożenie kontroli w tym zakresie. W roku 2017 dokonano zmiany w obowiązującym Regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie poprzez zwiększenie częstotliwości wywozu nieczystości ciekłych do jednego wywozu na 3 miesiące oraz osoby o bardzo niskim zużyciu wody mogą mieć częstotliwość raz na 6 miesięcy.

Ważnym priorytetem gminy jest również **poprawa jakości powietrza oraz obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu**. Na terenie gminy w zakresie ochrony powietrza planuje się w roku 2018 i 2019 termomodernizacje budynków użyteczności publicznej, takich jak Ośrodek Kultury w Skrzeńsku oraz Ośrodek Kultury w Godowie, budynek OSP w Godowie, termomodernizację byłego budynku ośrodka zdrowia w Godowie, remont budynku byłego przedszkola publicznego w Godowie. Wymieniono również stare piece węglowe na nowe piece gazowe w budynku Klubu Sportowego w Łaziskach oraz w Ośrodku Zdrowia w Łaziskach. Przystąpiono do realizacji programu ograniczania niskiej emisji na lata 2016-2018 kontynuując wymianę niskosprawnych urządzeń grzewczych na niskoemisyjne źródła ciepła oraz termomodernizację pozostałych budynków użyteczności publicznych. Planuje się również montaż instalacji fotowoltaicznej na kilku obiektach użyteczności publicznej. Ponadto w 2017r. uchwalono tzw. uchwałę antysmogową, która zakazuje spalania mułów i flotokonzentratów w piecach c.o. W czasie alarmów smogowym gmina jest zobowiązana do przeprowadzania wzmożonych kontroli w budynkach mieszkalnych.

Zadania w zakresie **racjonalnej gospodarki odpadami** są realizowane na terenie gminy w sposób sukcesywny.

W badanym okresie sprawozdawczym Gmina podjęła następujące działania:

- przejęto zbiórkę odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na rzecz gminy oraz zobowiązano mieszkańców do selektywnej zbiórki odpadów paleniskowych (popioły)
- usprawniono Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
- utrzymuje się realizację zadania likwidacji i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest
- rozpoczęto termomodernizacje budynków użyteczności publicznej

W tym sektorze w kolejnych latach planuje się:

- kontynuację likwidacji i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest,
- wzmocnienie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- wymiana starych niskosprawnych pieców co. na nowe ekologiczne
- kontynuacja termomodernizacji budynków publicznych,
- montaż instalacji fotowoltaicznych na kilku obiektach użyteczności publicznej

Zadania w zakresie **ochrony przyrody i krajobrazu** mają głównie na celu utrzymywanie terenów zieleni poprzez prowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych oraz dokonywanie nowych nasadzeń drzew.

Edukacja ekologiczna jest istotnym elementem wszelkich działań proekologicznych prowadzonych na terenie gminy. Istotnym źródłem informacji społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska są ogłoszenia zamieszczane na stronie internetowej miasta oraz w lokalnej prasie „Jesteśmy”.

Aktywną formą edukacji ekologicznej jest przeprowadzana corocznie przez szkoły akcja sprzątanie ziemi, gdzie uczniowie szkół sprzątają pozostawione odpady w lasach i polach. Dużą rolę w szerzeniu świadomości ekologicznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży odgrywają placówki oświatowe poprzez m.in. uczestnictwo w warsztatach, wycieczkach, akcjach oraz organizację konkursów ekologicznych.

Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, iż gmina stara się wywiązywać z nałożonych programem obowiązków w zakresie realizacji ww. zadań własnych. Do realizacji zadań własnych wykorzystano m.in. środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki budżetu gminy oraz pozyskane fundusze zewnętrzne.

Gmina Godów
ul. 1 Maja 53 44-340 Godów
tel. 032 476 50 65; fax. 032 47 65 100

Należy podkreślić fakt, iż nie wszystkie zadania wymienione w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska leżą w kompetencji samorządu gminnego. Zadania z zakresu koordynowanych powinny być realizowane przez podmioty uprawnione do ich realizacji, a gmina pełni przy ich wykonaniu jedynie funkcję organu opiniującego i sprawowanie kontroli nad nimi jest utrudnione.

6. Spis treści

1. Cel przygotowania raportu oraz podstawa prawna jego sporządzenia

2. Krótka charakterystyka gminy na koniec 2018 r.

2.1. Budowa geologiczno – morfologiczna

2.2. Gleby - charakterystyka i typifikacja

2.3. Cieki i zbiorniki wodne

2.4. Zagrożenie wód

2.5. Gospodarka wodno-ściekowa

2.6. Ludność

2.7. Lasy

2.8. Pomniki przyrody (ożywionej i nieożywionej)

i inne formy ochrony przyrody

2.9. Hałas - jako czynnik zagrażający zdrowiu mieszkańców

2.10. Stacje telefonii komórkowej

2.11. Edukacja ekologiczna

3. Ocena stopnia realizacji zadań ujętych w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska

4. Wybrane mierniki realizacji Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Godów

5. Podsumowanie

6. Spis treści